

Elisabeth Skarsbø Moen, Eirik Mosveen og Rolf Sønsteli:

Norman-saken

Publisert i VG i perioden 4. november 2003 til 22. desember 2003.

Samfunnsavdelingen i VG
Postboks 1185 Sentrum
0107 Oslo
Tlf 22 00 00 00

Innhold:

1. Fra kjærlighetsdrama til dokumentjakt.

- 1.1 Slik kom arbeidet i gang
- 1.2 Problemstillingen

3. Arbeidet

- 3.1. Innsamling av informasjon og dokumentasjon
- 3.2 Konfrontasjon
- 3.3 Bearbeidelse
- 3.4 Publisering
- 3.5 Oppfølging

4. Konsekvenser

5. Spesielle erfaringer

6. Vedlegg

1. Fra kjærlighetsdrama til dokumentjakt

1.1 Slik kom arbeidet i gang

Norman-saken startet med historien om et kjærlighetsforhold i toppen av Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) og førte til innsamling og gjennomgang av 800 dokumenter fra offentlig forvaltning.

Her er fortellingen om hvordan det gikk til.

”Kjærlighetsdrama i regjeringen” lød førstesiden i VG, 23. oktober 2003.

Med Arbeids- og administrasjonsminister Victor D. Normans og tidligere statssekretær i samme departement, Christine B. Meyers medvirkning, fortalte VG historien om hvordan de to hadde innledet et hemmelig kjærlighetsforhold da de jobbet sammen og at de nå var offisielt kjærester.

1.2 Problemstillingen

At de to hadde hatt et skjult forhold mens de jobbet sammen, reiste to viktige prinsippelle problemstillinger:

1. Loven sikrer at ektefeller og familiemedlemmer ikke skal sitte i samme regjering. Grunnen er at folket skal ha tillit til at beslutninger fattes på et objektivt grunnlag, og ikke styres av andre bindinger.
Et forhold mellom statssekretær og statsråd er ikke regulert i loven, men av samme grunner som for statsråder i samme regjering, er det ikke praksis at ektefeller eller slektninger innehar toppvervene i den politiske ledelsen i et departement.
Både statsråd og statssekretær er utnevnt av Kongen.
Det finnes likevel eksempler på at statssekretærer og statsråder har vært gift, for eksempel Karin og Thorvald Stoltenberg., men de arbeidet i hvert sitt departement.
Meyer og Norman var ikke gift, men et kjæresteforhold skaper like sterke lojalitetsbindinger mellom dem. Forholdet var egnet til å stille politisk ledelses beslutninger i tvil.
Det kunne også skape situasjoner som var i strid med departementets og statsrådets habilitet.
2. I forbindelse med utenlandsreiser og andre arrangementer som staten betaler for, kan to som arbeider i samme departement komme i en situasjon der det er fristende å benytte seg av statens midler for å møtes som kjærester.

VG bestemte seg for å undersøke disse to problemstillingene når det gjaldt Meyer og Norman.

3. Arbeidet

3.1 Innsamling av informasjon og dokumentasjon.

Det mest åpenbare spørte å følge var reisene Norman og Meyer hadde gjort sammen.

Vi ba om å få utlevert alle reisregningene for begge to.

I denne bunken fant vi en reise til Brussel, der Norman og Meyer hadde reist en dag før resten av delegasjonen, og bodd på et annet hotell enn resten av delegasjonen fra AAD gjorde.

Vi startet samtidig å snakke med en del personer, og kom etter hvert frem til flere spor.

Det var tydelig at flere som arbeidet i AAD mente Norman brukte statens penger galt. Det er viktig å understreke at det var VG som oppsøkte kildene. Ikke *en* gang i denne fasen opplevde vi, som Frank Aarebrot har hevdet i mediene, at utro tjenere i departementet ”tipset oss” frem til avsløringene i Norman-saken. Tvert imot var alle kildene vi kontaktet svært motvillige til å gi informasjon. Som kjent er norsk byråkrati svært lojalt mot sin statsråd, uavhengig av politisk tilhørighet. Sporene vi fikk, sammen med andre antakelser vi gjorde på bakgrunn av fire uavhengige kildesamtaler, førte til at vi mandag 27. oktober ba AADs informasjonsavdeling gi oss innsyn i følgende dokumenter fra AAD:

1. Alle representasjonsutgifter Victor D. Norman hadde hatt siden han ble statsråd, med underbilag.
2. Vedtak om å kjøpe inn et piano og et Bang og Olufsen stereoanlegg som ekstrautstyr til Victor D. Normans pendlerleilighet, og faktura for både piano og stereoanlegget.. Bakgrunnen for at vi ba om dette spesifikke dokumentet, var opplysninger fra kilder om at Norman hadde bedt om et piano og om det spesielle stereoanlegget til leiligheten, men at ønsket var blitt avslått av departementsråd Karin Moe Røisland. Vi visste altså ikke om disse innkjøpene var gjort, men ba om dokumenter *dersom* de var gjort.
3. Oversikt over ekstrautstyr innkjøpt til Normans kontor.
4. Alle dokumenter i forbindelse med at Victor D. Norman flyttet på kort tid fra Frydenlundsgate til Gabelsgate. Bakgrunnen for at vi ba om disse dokumentene, var at vi så at denne flyttingen falt sammen i tid med da Norman, i følge egne opplysninger, innledet et kjærlighetsforhold til Meyer.

To dager senere fikk vi dokumentene utlevert fra AAD, om lag 600 dokumenter. AAD ønsket å utlevere disse i et møte med Norman, men vi avslo og sa vi ville komme tilbake dersom vi ønsket å lage journalistikk i på bakgrunn av det vi måtte finne i dokumentene.

I tillegg skaffet vi oss reglementet for representasjon for statsråder. For statsråder gjelder reglene i Statens personall håndbok kapittel 12.11.

De viktigste reglene er:

”12.11.1.1 Innledning:

Representasjonsutgifter er utgifter til bevertning i form av lunsj, middag, bankett eller annet festmåltid, eller utgifter til mottakelser, ekskursionsjoner mv.

Staten dekker vanligvis bare utgifter til representasjon når det er utledninger til stede ved arrangementet. Unntak fra dette er tilstelninger hvor statsråden er vert eller statsråden har utpekt en annen til det på sine vegne.

Det skal ikke være flere norske deltakere enn nødvendig og til vanlig ikke flere enn 2/3 av det samlede antall.

(...)

Satsene er å forstå som maksimumssatser. Ved arrangementer der vertskap og gjester utelukkende består av representanter for det faste embetsverk, bør det legges opp til et enklere arrangement, og dermed lavere satser.

12.11.1.2. Representasjon innenlands

Det er fastsatt følgende satser med virkning fra 1. januar 2003:

Lunsj:	inntil kr 620 pr person
Middag:	inntil kr 880 pr person
Enklere lunsj/mottakelse:	inntil kr 220 pr person
(...)	

Satsen kan økes med inntil 10% ved arrangementer der utenlandske gjester på høyt nivå er til stede (forhøyet sats). Virksomhetene avgjør når forhøyet sats kan benyttes.

12.11.3 Bevertning – godgjøring til mat ved langvarige møter, konferanser mv.

1. Disse reglene gjelder alle statlige virksomheter, og gjelder fra 1. januar 2003.
2. Bevertning kan gis:
  - a. Ved møter og konferanser hvor det deltar representanter fra andre offentlige og private institusjoner.
  - b. B. Ved møter i styrer, råd og utvalg og lignende hvor andre enn virksomhetens egne tjenestemenn deltar.
  - c. C. Ved avslutning av utvalgsarbeid.

Departementsråd/virksomhetssjef eller den han/hun bemyndiger kan i særlige tilfeller for andre interne/eksterne møter/arrangementer samtykke i at bevertning gis.

3. Beløpsgrense pr. person
  - a. For arrangementer som ligger innenfor den ordinære arbeidstid, inntil kr 75 pr. deltaker.
  - b. For arrangementer på 3 timer eller mer, og som strekker seg utover den ordinære arbeidstid, og hvor det er nødvendig med servering av annet enn smørbrød, kaffe og lignende, kan det benyttes inntil kr 140 pr. deltaker.
  - c. For arrangementer der det er nødvendig med to serveringer kan det benyttes inntil kr 215 pr. deltaker.

Departementsråd/virksomhetssjef eller den han/hun bemyndiger kan for spesielle arrangementer fravike beløpsgrensen under punkt a til c over.”

3.2 Bearbeidelse av informasjonen

Representasjonsbilagene ble sortert kronologisk, deretter tok vi ut og laget kopier av og systematiserte dokumentene i følgende ”saker”:

*Victor D. Norman hadde totalt brukt 560.000 kroner på representasjon og bevertning siden han ble statsråd.

*40 middager hadde foregått på noen av Oslos dyreste restauranter.

*11 av middagene hadde overskredet statens maksimalsatser for representasjon på 880 kroner. Ved fem av disse 11 middagene hadde bare politisk ledelse vært til stede. I de seks øvrige var det *en* ekstern gjest. Regelverket stiller strenge krav til at maksimalsatsene skal brukes ved ekstern representasjon, og når bare interne er til stede skal det i følge regelverket legges opp til enklere arrangementer.

*9 middager hadde i tillegg til de 11 ligget nær maksimalgrensen på 880 kroner.

*To ganger hadde hans tidligere statssekretær, og nåværende kjæreste, Christine B. Meyer, spist på statens regning etter at hun hadde sluttet som statssekretær.

*Norman hadde arrangert avskjedsfest for statssekretær Meyer i regjeringens representasjonsbolig i Parkveien, til en pris på 33.000 kroner.

*Norman hadde brukt 27.000 kroner på skillingsboller for å feire ”nye AAD”.

*Departementsråd Thorbjørn Overholdt hadde jobbet i AAD i ett år, og blitt feiret med en avskjedsmiddag på Continental, som brøt med statens satser. Her var det bare interne til stede. Dette er ikke i tråd med regelverket.

For å komme frem til dette, gjennomgikk vi i alt 209 restaurantregninger, delte på antall personer som hadde vært til stede ved middagen og sammenlignet med satsene i Statens personalhåndbok.

Reiseregningene ble sortert kronologisk, for å undersøke sammenfallet av reiser for Meyer og Norman. Her fant vi bare den tidligere nevnte "Brüsselreisen" interessant.

Både pianoet og stereoanlegget viste seg å være innkjøpt.

Det samme gjaldt nye møbler til Normans kontor, til tross for at kontoret hans var helt nytt for om lag fem år siden. I tillegg var møblene kjøpt av stilmøbelprodusenten Hødnebø i Normans hjemby Risør.

Vi fikk også utlevert epostkorrespondanse som viste at Norman hadde bedt om og fått innvilget å flytte fra Frydelundsgate til leiligheten vegg i vegg med Meyers i Gabelsgate, uten at begrunnelsen fremgikk.

29. oktober ba vi om en samtale med Victor D. Norman, som ble satt til klokken 18.00 samme dag.

3.3 Konfrontasjon

Vi systematiserte spørsmålene og hadde med oss bilag og dokumenter som støttet opp under dem.

Hovedspørsmålene våre var:

Arbeidsmiddagene:

- Hvorfor foregår alle arbeidsmiddager for politisk ledelse, når de foregår utenfor huset, på Oslos dyreste restauranter, Feinschmecker, Bagatelle, Oro osv.?
- Undersøkte du på forhånd hva som er reglene for representasjon for statsråder?
- Undersøkte du med andre statsråder, hvilken praksis de har på området?
- Tenkte du noen gang på hvordan dette rimet med deg som ministeren for offentlig sparing og effektivisering?

Pianoet:

- Hvorfor er det så viktig for deg å ha et piano i leiligheten din?
- Departementsråden Karin Moe Røisland avsto ønsket ditt om piano i første omgang, hva foretok du deg så for likevel å få det?

- Det samme er tilfelle med Bang&Olufsen anlegget ditt. Hvorfor er det så viktig for deg å få akkurat det anlegget, til tross for at dep.råden ga deg avslag?
- Tenkte du da du fikk avslaget at du kanskje beveget deg utenfor reglementet for hva Stasråder kan ha i leilighetene sine?

Møblene:

- Hvorfor skiftet du ut møblene på kontoret, til tross for at de er relativt nye, med nye møbler fra den relativt dyre produsenten Hødnebo i din hjemby Risør?
- Ble dette godkjent av departementsråden din?

Skillingsbollene:

- Hvordan kan en regning på skillingsboller komme opp i 27.000 kroner?

Tidligere departementsråd Thorbjørn Overholdt:

- Overholdt sluttet etter et knapt år i stillingen som sjef for omstillingsenheten. Var det samarbeidsproblemer mellom dere som gjorde at han sluttet så raskt?
- Hvorfor arrangerte du avskjedsmiddag for ham på Continental?

Christine B. Meyer:

- Hvorfor ble avskjedsmiddagen for Christine Meyer holdt i Regjeringens representasjonsbolig?
- Merket du at det utløste sterke reaksjoner blant departementets ansatte at denne middagen ble holdt?
- Sjekket du at det var vanlig å holde den type arrangement i representasjonsboligen først?
- Hvorfor deltok Meyer på en arbeidsmiddag med politisk ledelse på Feinshmecker 14.05.03?
- Er det også hun som er med på Gabler den 21.08.03? Hvorfor?
- Det er bare to personer i politisk ledelse som spiser middag på Magma og på Sundvollen henholdsvis 25. november og 27. november. Er dette Meyer og deg?
- Har hun hatt oppdrag, betalte eller ubetalte, for AAD etter at hun gikk av som din statssekretær?
- Regningen fra Bagatelle 9. desember 2002, hvem deltok her?
- Var dette politisk ledelse sin måte å ta avskjed med Meyer på?

Turen til Brussel:

- Reisen til Brussel 14.-16. april, hvorfor dro du og Christine Meyer ned til Brussel allerede søndag kveld, til tross for at delegasjonen ikke skulle møte i Brussel før 20.00 mandag kveld?
- Hvorfor bodde du og Christine Meyer bo på et annet hotellet enn resten av delegasjonen?
- Hadde dere et kjæreste-forhold på dette tidspunktet?
- Du har tidligere sagt at forholdet deres var kort og intenst på forsommeren, men reisen ble bestilt allerede 7. mars. Betyr det at forholdet har vart lenger enn du tidligere har sagt?
- I følge Statsministerens kontor har du gitt dem beskjed om at forholdet var avsluttet. Selv har du sagt at det var lagt på is. Hva innebærer at det var lagt på is?

Flyttingen:

- Hva var bakgrunnen for at du i mai ba om å få flytte inn i samme leilighetskompleks som Christine Meyer?
- Hvordan ble du kjent med at leiligheten ble ledig?

I forståelse med Norman, ble intervjuet tatt opp på bånd.

Alle tre reporterne var til stede ved intervjuet, samt fotograf Terje Bringedal.

Etter intervjuet konkluderte vi med at det fortsatt var mange uklårheter, og at en rekke muntlige kilder måtte kontaktes.

3.4. Videre bearbeidelse av informasjon og innhenting av sammenligningsgrunnlag.

Etter møtet med Norman sto vi igjen med følgende saker:

A) De høye representasjonsutgiftene og bruddene på regelverket.

B) Avskjedsfesten for Christine B. Meyer.

C) Skillingsboller for 27.000 kroner.

D) Piano-saken/Bang & Olufsen-saken/Det runde bordet.

E) Brüsselreisen.

Saker som ikke ble trykket:

Flyttesaken.

Vi velger her, i samråd med VGs redaksjonsledelse, å gjengi tidligere upublisert materiale fra et Norman-intervju. Det gjør vi fordi Norman på et senere tidspunkt selv opplyste det samme på en pressekonferanse. I vårt intervju hadde Norman svart følgende:

Rolf Sønsteli: - Det vi da lurte på er ditt ønske om å flytte fra din første leilighet. Kan du si noe om det?

Victor D. Norman: - Ja, det kan jeg med glede si noe om. For det første vil alle statsråder gjerne bo på Gimle. Så var det to hovedproblemer med leiligheten i Frydenlundsgate. Det ene var at det var soverom ut mot en døgnåpen bensinstasjon, som var greit nok om vinteren, men ikke fullt så greit om våren. Men det andre var at dette var en leilighet i toppetasjen. Jeg har en sterkt funksjonshemmet gutt, som riktignok kom opp i den leiligheten med heis. Men hvordan skulle han komme ned igjen dersom det ble brann? Derfor har jeg hele tiden hatt et ønske om å ha en leilighet på grunnplan som det går an å komme inn i med rullestol og som man kommer ut at med rullestol i tilfelle noe skjer. I mai ble jeg oppmerksom på, og det var Christine Meyer som gjorde meg oppmerksom på at det var en ledig leilighet på grunnplan i Gimle terrasse. Da ba jeg om å få se den og få den. Og det fikk jeg. Og bare som en saksopplysning: Guttungen har ikke vært på besøk i Frydenlundsgata, for jeg turte ikke ha ham der. Han har vært mange ganger på Gimle.

Normans argumenter for flyttingen er absolutt legitime, og var vanskelige å motsi til tross for at flyttingen skjedde samtidig med at han innledet et forhold til Meyer.

At flyttingen og starten på kjæresteforholdet falt sammen, var også noe Norman bekreftet i intervjuet, men han avviste helt at kjærlighetsforholdet var motiverende for flyttingen.

Vi valgte å ikke trykke saken.

Middager for to på statens regning.

Det var spesielt en middag på Magma og en på Sundvollen hotell, som så ut til å kunne dreie seg om en middag for bare Norman og Meyer.

I Normans svar kom det fram at de to hadde hatt faglige grunner til å møtes, til tross for at bare de to var til stede, at de hadde et forhold på tidspunktet og middagene ikke strengt tatt falt inn under reglementet.

Norman kunne heller ikke bekrefte helt endelig at det var ham og Meyer regningen på Magma gjaldt. Sudvollen bekreftet han derimot var en stopp Meyer og han gjorde for å snakke om tilsynsmeldingen, på vei fra en konferanse på Gol.

Alene var regningen for denne middagen relativt beskjeden.

For oss fremstod det som smålig å unødvendig å lete etter flere fakta rundt dette, så lenge den ekstraordinære behandlingen av Meyer var bekreftet gjennom avskjedsmiddagen for henne i regjeringens representasjonsbolig i Parkveien.

Vi valgte å ikke trykke saken.

En romantisk reise til Brussel.

Norman hadde i intervjuet 29. oktober begrunnet reisen med at han ønsket å se slagmarkene i Belgia, en lenge uoppfylt drøm. Han hadde spurt om Meyer ønsket å være med, siden hun likevel skulle være med på reisen.

Både Norman og Meyer hevdet at de ikke hadde noe kjærlighetsforhold på dette tidspunktet.

I følge Norman var hotellreservasjonene gjort av Norges EU-delegasjon i Brussel, noe vi etter mye arbeid fikk bekreftet av en kilde vi har lovet anonymitet.

Den samme kilden kunne oppgi at grunnen til at Meyer og Norman hadde blitt booket inn på dette hotellet, var at dette hotellet er norsk eid av Olav Thon, det ligger i nærheten av kontorene til Norges EU-delegasjon, og brukes av alle norske statsråder med sine delegasjoner..

Resten av delegasjonen til Norman, som hadde kommet etter, hadde blitt lagt på et annet hotell, fordi Thon-hotellet var fullt.

Vi valgte å ikke trykke saken.

Videre undersøkelse av sakene som ble publisert:

For å kunne publisere de sakene vi satt igjen med, manglet vi fortsatt mange opplysninger.

A) De høye representasjonsutgiftene og bruddene på regelverket.

Norman hadde bekreftet de punktene vi hadde under dette temaet, og innrømmet at dette ikke dreide seg om ren representasjon, men i mange tilfeller dreide seg om å belønne staben sin. Det var derfor de dyreste restaurantene var valgt, og det var derfor han hadde gått ut over statens satser.

Dessuten mente Norman at regelverket ikke gjaldt bokstavelig for ham som statsråd.

Dagen etter konfrontasjonen fikk vi oversendt et dokument fra AADs informasjonssjef, Lisa Bang, som viste at Norman også ved et tilfelle hadde betalt tilbake det som overskred statens satser.

Det dreide seg om en middag for politisk ledelse på Feinschmecker til 1100 kroner kuverten, der Meyer var til stede etter at hun hadde gått av.

Det var ment å telle til hans fordel, men siden vi hadde en kronologisk oversikt, fant vi raskt ut at han hadde brutt regelverket to ganger etter denne tilbakebetalingen.

Etter hvert fikk vi også en muntlig kilde som visste at det var embetsverket som hadde tatt initiativet til å få Norman til å tilbakebetale og ikke Norman selv.

Den skriftlige dokumentasjonen tydet også på at dette stemte.

Alt som brøt med regelverket var klart til å publisere, men det vi ikke visste noe om var om Normans praksis avvok vesentlig fra de øvrige statsrådenes praksis, og om den totale pengebruken avvok vesentlig fra de øvrige statsrådenes pengebruk.

Det ville bli avgjørende for viktigheten av saken.

Vi sendte derfor ut en forespørsel til alle departement om en oversikt over statsrådenes representasjons- og bevertningsutgifter.

Vi ba her ikke om å få alle underbilag, fordi dette vil ta for lang tid.

Så raskt oversiktene var i hus, gjennomgikk vi dem og ba om enkeltbilag som vi reagerte på.

Vi ba også om en oversikt over ekstrastyr som statsrådene hadde i leilighetene eller på kontorene sine.

Da vi hadde fått svar fra 15 av de i alt 19 departementene, inkludert AAD, hadde vi det materialet vi trengte.

Vi snakket også med flere statsråder i regjeringen, for å undersøke deres praksis. Vi snakket også med en rekke tidligere statsråder for å undersøke deres praksis. Alle kildene reagerte med vantro på det vi presenterte for dem.

I tillegg var det viktig for oss at vi ikke tok feil i tolkingen av regelverket.

Det er AAD som tolker regelverket, og dermed Norman som er øverste ansvarlig for det.

Vi snakket derfor gjentatte ganger med stabsjef John Engstrøm og ekspedisjonsjef Finn Melbø, som er de som tolker regelverket, før publisering.

I tillegg stilte vi kontrollspørsmål til alle 15 departementene som alle ga samme svar:

-De praktiserte ikke dyre middager med politisk ledelse.

-De forholdt seg til regelverket for representasjon.

-Noen få departementer hadde en til to middag hver som overskred satsene for representasjon.

Disse svarene fikk vi skriftlig fra departementenes informasjonssjefer, slik at vi kunne gå tilbake dersom det ble oppdaget at noen av dem hadde gitt gale opplysninger i sine oversikter over representasjonsutgifter.

Sammenligningen ga en klar konklusjon:

Normans forbruk lå langt over de øvrige statsrådenes forbruk.

Vi var særlig nøye med å hente inn informasjon fra Utenriksdepartementet og Olje- og Energidepartementet. Disse to departementene ”representerer Norge”. Blant annet hadde olje- og Energidepartementet hatt besøk av en delegasjon fra Saudi Arabia på 25 personer til Nord-Norge, som kostet alene 250.000 kroner.

Likevel lå Normans pengebruk over de to departementene.

B) Avskjedsfesten for kjæresten, Christine B. Meyer.

Norman begrunnet i konfrontasjonen 29. oktober de høye utgiftene og forsvarte festen med at også to andre ble takket av på samme fest. Dette dreide seg om en departementsråd og en informasjonsmedarbeider som hadde arbeidet i departementet i et halvt år hver.

Norman avviste helt at kjærlighetsforholdet var avgjørende for den dyre avskjedsfesten med 37 gjester i regjeringens representasjonsbolig i Parkveien.

Andre kilder dro saken i motsattretning:

*Vi snakket med flere kilder i AAD som også opplevde dette som en avskjedsfest for Meyer, der de to andre var tatt med.

*Normans kollega, Ingjerd Schou hadde to dager senere holdt et tilsvarende arrangement for en departementsråd og en statssekretær som hadde sluttet i Sosialdepartementet. 18 personer var til stede, og prisen for arrangementet var på 6.500 kroner.

Dette var opplysninger vi fikk fram, fordi vi hadde skaffet oss et sammenligningsgrunnlag fra øvrige departement.

*Utenriksdepartementet svarte at det ikke var veldig vanlig å bruke regjeringens representasjonsbolig på denne måten. Det er Utenriksdepartementet som disponerer boligen.

C) Skillingsboller til 27.000 kroner

Norman begrunnet regningen på 27.000 kroner for skillingsboller med at ha ville dele ut skillingsboller til alle ansatte i blokken R5 for å markere at AAD hadde blitt et service- og moderniseringsdepartement.

Norman mente skillingsboller var bedre enn vanlige boller, men de er også dyrere.

Det var Norman selv som delte ut bollene til alle ansatte i R5.

Det som i utgangspunktet var tre saker, ble slått sammen til en hovedsak og publisert under tittelen ”Sprenget grensene for representasjon”, og sto på trykk 4. november 2003 (se vedlegg).

Hvorfor dette ble til en sak, kommer vi tilbake til under pkt. 4. Publisering.

D) Piano-saken/Bang&Olufsen-saken/Det runde bordet.

For å kunne sammenligne Norman og de øvrige statsrådenes pengebruk når det gjaldt ekstraustyr i leilighetene og på kontoret, hadde vi bedt alle departementet skaffe en oversikt også over disse.

Før vi publiserte sakene, hadde 15 av de 19 departementene svart, inkludert AAD.

Pianoet.

I piano-saken hadde vi skriftlig dokumentasjon på innkjøpet og faktura fra AAD.

Norman hadde begrunnet hvorfor han mente departementet burde skaffe ham et piano.

Han tilbød oss også å ta bilde av pianoet, som vi også gjorde.

Normans svar var at dette var et piano som sto i departementet og som ”departementet likevel skulle skifte ut”.

Norman avviste at han kjent til avslagene fra departementsråd Karin Moe Røisland og stabsjef John Engstrøm om å få et piano.

At avslagene hadde funnet sted, fikk vi bekreftet av to uavhengige muntlige kilder, som vi har lovet anonymitet.

Vi valgte å sjekke opplysningene knyttet til pianoet videre, og ringe personen som sto som ansvarlig for innkjøpet, Christian Fredrik Horst.

Han kunne gi en noe annerledes versjon av historien:

Revygruppene i R5 hadde behov for et nytt piano, da det gamle var ubrukelig.

Pianoet skulle kjøpes inn over budsjettet for velferdstiltak for de ansatte.

Horst tok beslutningen om å gjøre dette, og i den prosessen ble han gjort kjent med at Victor D. Norman ønsket å låne pianoet. Han besluttet derfor å låne det ut.

I følge Horst var dette en ”god løsning for ham og for oss”.

Dette svaret reagerte vi på. Hvordan kunne være en god løsning for revygruppene som nå sto uten piano?

Vår teori, var at Norman hadde vært pådriver for å få kjøpt inn pianoet, med det ønske om å ha det i leiligheten sin til han gikk av.

Samme dag som vi brakte nyhetssaken om pianoet, kunne NRK fortelle at det var Norman selv som hadde vært i butikken og plukket ut pianoet. Enda en indikator på at Norman var pådriveren bak prosessen for å få kjøpt inn et piano.

Bang og Olufsen CD-spiller.

Ønsket om den spesielt dyre CD-spilleren, hadde vi dokumentert ved skriftlig kilde, og faktura fra AAD.

I konfrontasjon med VG, hadde Norman også nektet for at han var kjent med avslaget fra departementsråd Karin Moe Røisland i denne saken. Stabsjef John Engstrøm hadde derimot godkjent det.

Disse opplysningene fikk vi bekreftet av to uavhengige muntlige kilder, som vi har lovet anonymitet.

I denne saken var det nyttig at vi hadde sjekket de øvrige statsrådenes innkjøp av ekstraustyr. Normans anlegg hadde kostet 10.540 kroner, og til sammenligning hadde barne- og familieminister Laila Dåvøy fått innkjøpt et anlegg til 2.158 kroner, mens Børge Brende hadde en reiseradio til mindre verdi på sitt kontor.

Opplysningen var dermed relevant: Dette var ekstraordinært i forhold til hva andre statsråder hadde krevd.

Normans ønske var ikke bare ansett som urimelig av departementsråd Røisland, det var også helt uvanlig i forhold til hva andre statsråder hadde krevd av ekstraustyr i samme kategori.

Nye møbler på kontoret.

Vi hadde faktura på innkjøpet av det runde bordet, nye stoler og ny sofa til Normans kontor. Norman hadde fått tilsvare rett. Ingen andre statsråder hadde oppgitt lignende behov.

Alle disse opplysningene ble publisert i saken "Krevde piano i tjenesteiligheten", 4. november 2003.

3.5 Publisering

Som det går fram av redgjørelsen overfor, hadde vi nøye diskusjoner knyttet til hvilke opplysninger som skulle publiseres og ikke. Disse diskusjonene skjedde blant oss journalister som arbeidet med saken, og med avdelingsleder og redaktører. Det samme gjaldt formuleringer, proposjonering og presentasjon

Opplysningene er vurdert ut fra klare relevans-kriterier.

I diskusjonen knyttet til publisering, var VG svært opptatt av å dra lærdom av Tore Tønne-saken. En av konklusjonene til utvalget som gransket Tønne-saken, var at det kan føre til utilbørlig press mot en person å få mange saker spredt utover flere dager. Det fører ofte til at saken får dimensjoner som kanskje ikke står i forhold til det faktiske omfanget av saken.

Dette er grunnen til at VG derfor tok beslutningen om å publisere alle opplysningene på dag en for saken, over fire sider.

Både "Sprenge grensene for representasjon" og "Krevde piano i tjenesteiligheten" sto på trykk 4. november 2003.

3.6 Oppfølging

Norman-saken satte dagsorden i alle landets medier fra 4. november 2003.

Det førte til flere henvendelser fra folk som mente å ha annen informasjon om Norman, som de mente var saker.

Dette skjedde altså først etter at de første sakene var på trykk, og var ikke foranledningen til dem, slik professor Frank Aarebrot har hevdet i offentlig debatt.

Tipsene som kom inn ble hele tiden vurdert mot tipserens motiv.

At det eksisterer et motiv betyr ikke at informasjonen er dårligere enn annen informasjon, men mye av det som kom var kjent fra før, og vi ønsket ikke å bidra til å gjenta gamle saker.

All informasjonen som kom til redaksjonen i tillegg til reaksjonene fra Stortinget og fra Norman selv i tillegg til andre mediers oppfølgingssaker, gjorde at hele VGs politiske gruppe måtte inn i saken.

De tre hovedreporterne, Skarsbø Moen, Mosveen og Sønstelie ble satt til å følge hovedsporene i selve Norman-saken, og holde fokus på substans.

I den videre oppfølgingen vil vi spesielt nevne:

Riksrevisjonen med middagskritikk

På første dag etter hovedsaken, valgte vi å følge opp med en brevveksling mellom Riksrevisjonen og AAD, der det viste seg at Riksrevisjonen tidligere hadde kommet med kritikk av AADs pengebruk på middager og interne arrangementer under Norman.

Denne korrespondansen var vi blitt gjort oppmerksom på av Riksrevisjonen i arbeidet med hovedsaken.

I tillegg formidlet vi reaksjoner fra Stortinget.

(se vedlegg)

Norman valgte å forholde seg taus denne dagen.

Habilitetssaken.

En informasjon som kom til redaksjonen som følge av den første saken, var at AAD hadde foreslått Normans kjæreste, Christine B. Meyer, som kandidat til divisjonsstyrene i i Norges Forskningsråd, etter at de to hadde innledet et kjæresteforhold.

Dokumentet lot seg lett finne i offentlig postjournal, og ble bestilt og bekreftet saken.

Da vi publiserte saken, brakte vi samtidig tilsvaer fra både Meyer og Norman og kritikken fra stortingspresident Jørgen Kosmo, slik at vi her ikke skulle få en sak som rullet over flere dager, men bringe mest mulig informasjon til offentligheten samtidig.

(se vedlegg)

Dette var i tråd med erfaringene etter Tønne-saken.

Saken sto på trykk 6. november, dagen etter at Victor D. Norman kalte inn til pressekonferanse for å redgjøre for det VG hadde avdekt 4. november. 6. november hadde vi også en oppfølging av pressekonferansen, der opposisjonen på Stortinget sa at de ikke var fornøyd med Normans redgjørelse. Denne dagen trykket vi også saken som viste at Norman hadde brutt reglene to ganger etter at embetsverket hadde bedt ham tilbakebetale penger pga. overskridelse av statens satser ved en spesiell middag. Disse opplysningene var det ikke plass til 4. november, og ble da utelatt av hovedsaken.

(se vedlegg)

Kosmo vs. Norman

På pressekonferansen sin 5. november 2003, hevdet Victor D. Norman at AAD var et spesielt møtekrevende og representasjonskrevende departement.

Særlig prosessen med moderniseringen av Norge krevde høye representasjonsutgifter, hevdet Norman.

Vi valgte derfor å sjekke hva den forrige moderniseringsministeren, Jørgen Kosmo hadde hatt av representasjonsutgifter, og ba om innsyn i disse.

20. november kunne vi publisere saken: Norman har brukt fem ganger mer enn Kosmo.

(se vedlegg)

Diettsaken.

Før vi publiserte saken om bruken av representasjonsmidler, hadde vi også bedt AAD om informasjon om Normans uttak av diettgodtgjørelse.

Bakgrunnen var at vi ved første gjennomgang av bilagene, reagerte på at Norman hadde levert regning til departementet på relativt små beløp, og som måtte anses for å bli dekket av dietten han mottok.

Dette gjaldt beløp ned i kr 22,50.

Departementet holdt tilbake disse opplysningene svært lenge. Den første henvendelsen fra VG til AAD om disse opplysningene, ble fremsatt muntlig i begynnelsen av november.

De ble deretter gjentatt i en skriftlig henvendelse til departementet på epost i midten av november.

Etter at de første sakene sto på trykk, fortsatte AAD med å si at dette var opplysninger det tok tid å fremskaffe, deretter henviste de til at dokumentene skulle vurderes for offentlighet av Justisdepartementet.

Vi fortsatte å purre på departementet, men det var først etter at Norman holdt sin direktesendte pressekonferanse 21. november 2003, klokken 11.15, at det løsnet.

I pressekonferansen gikk Norman til angrep på VG ved å offentliggjøre for øvrig presse, hvilke dokumenter VG nå hadde bedt om innsyn i.

AAD ble gjort oppmerksomme på at det var urimelig av dem å fortsette å holde dokumenter tilbake, og diettokumentene ble levert til oss samme dag.

Å sette opp et regnestykke over hva Normans overforbruke egentlig bestod i, slik Hagen hadde gjort, var umulig for VG.

En slik utregning vil innebære utøvelse av skjønn. VG kan ikke operere som regeltolker.

Vi valgte derfor å konsentrere oss om det som så ut som klare regelbrudd.

I Håndbok for politisk ledelse, kapittel 4 heter det:

"4.7 Diettgodtgjørelse

De som fører dobbel husholdning, tilstås diettgodtgjørelse i henhold til den til enhver tid gjeldende sats som i medhold av ligningsloven av 13. juni 1980 nr. 24 §7-1 er fastsatt i takseringsregler punkt 3.2.1.1. (...) (pr. 1. januar 2003 159,- pr døgn).

(...)

Diettgodtgjørelsen kan kun utbetales for de døgn hvor man ikke har felles husholdning med sin familie (fravær med overnatting). Det må således gjøres fratrukk i antall utbetalingsdager for dager hvor man er hjemme hos familien (ferier, helger mv.). Videre kan diettgodtgjørelsen ikke utbetales for dager hvor man oppebærer kostgodtgjørelse i forbindelse med tjenestereiser.

(..)

Den som får diettgodtgjørelse, har ikke krav på dekning av utgifter til mat ved kveldsarbeid utover tre timer. Den som ikke får utbetalt diettgodtgjørelse, vil ved merarbeide utover tre timer, kunne få dekket kostnader til mat ved inntil det beløp som til enhver tid fremgår av reglene i statens personalhåndbok."

I Statens personalhåndbok heter det:

”12.11.4 Utgifter til mat ved overtidarbeid

Embets- og tjenestemenn som ikke har krav på betalt overtid eller ved særskild vedtak er blitt gitt godtgjørelse, kan få dekket legitimerede utgifter til mat med inntil kr 140 med virkning fra 1. januar 2004.

(...)

- 1. Ved utførelse av pålagt overtidarbeid på minst 3 timer utover ordinær arbeidstid.*
- 2. Ved pålagt deltakelse i møter eller forhandlinger som varer minst 2 timer utover ordinær arbeidstid.”*

Vi valgte derfor å lage en oversikt over hvilke dager Norman hadde tatt ut diett for, samtidig som han hadde levert regninger for lunsjer og middager.

Middagene, fordi Norman ved konfrontasjon 29. oktober hadde sagt at ”arbeidsmiddagene”, var middager ”når han hadde arbeidet sent på kontoret”, altså overtid.

Norman er tjenestemann uten krav på betalt overtid, som definert i Statens personalhåndbok.

Lunsjene, fordi det virker urimelig at en person som får diett også skal kunne levere kvittering for måltider som er ment å dekkes av dietten. Og fordi Norman hadde sagt i konfrontasjon med oss 29. oktober at dette var måltider han ”fikk når han ikke rakk å ta lunsjpause”. Det finnes ingen slik regel i Statens personalhåndbok eller i Håndbok for politisk ledelse.

Vi valgte da å plukke ut de lunsjene og middagene der bare han selv eller en eller flere av hans nærmeste medarbeidere var til stede.

Vi valgte å ikke ta med de middagene eller lunsjene der han møtte eksterne personer, da dette må sees på som jobboppdrag og ren representasjon.

Vi fant at Norman hadde fått diett penger for 64 dager, som tilsvarer rundt 10.000 kroner, samtidig som han hadde fått dekket regninger for 43.600 kroner.

21 av disse tilfellene var lunsjer der bare han selv var til stede.

Det var ikke lett å komme frem til dette antallet dager.

Grunnen er at statsrådenes diett oppgaver bare sier hvor mange dager statsråden ber om diett for, og ikke spesifiserer hvilke dager det gjelder.

For å komme frem til hvilke dager Norman hadde fått dobbelt opp, måtte vi derfor mate alle opplysningene om hans bevegelser inn i Exel-ark.

Vi la da inn antallet diettdøgn og sammenstilte dette med alle reisedøgnene hans, som vi fikk frem ved å gå igjennom reiseregningene hans.

Dette viste et klart mønster: Norman hadde konsekvent bedt om 159 kroner per dag, alle dager han oppholdt seg i Oslo, uavhengig av om han hadde fått dekket lunsjer og middager ved overtid samtidig. Deretter bekreftet departementet at dette var riktig.

Da vi henvendte oss til departementet for å få et svar fra Norman, var det nå at Norman hadde definert alle tilfellene som ”spesielle”. Dermed kom han inn under regelverket for overtidsmiddager, og slapp å få avkorting i dietten.

Saken kom på trykk sent i saksgangen, 26. november 2003. Da ble den, etter en redaktørvurdering, plassert som undersak i et to siders oppslag der hovedplassen ble gitt til Høyreleder Jan Petersens forsvar av Norman.

(se vedlegg)

Medlemmer av Kontroll- og konstitusjonskomiteen i Stortinget uttalte likevel at det var nettopp mistanken som VG hadde dokumentert, som var bakgrunnen for at de mente Norman hadde begått flere regelbrudd enn det Norman selv hevdet på pressekonferansen sin 5. november 2003. Dette hadde de skrevet brev til Statsministeren om.

Ansettelsesaken.

I løpet av arbeidet med Norman-saken, var det blitt fremhevet av flere kilder at vi burde se på de ulike og spesielle ansettelsene Norman hadde gjort i departementet sitt. Det dreide seg særlig om tidligere kolleger av Norman fra Handelshøyskolen i Bergen, som hadde kommet til departementet uten at noen visste hvordan og hvorfor og hva de hadde arbeidet med.

VG var klar over at noe av dette hadde stått på trykk tidligere, men at det aldri var kartlagt i sammenheng. Vi ble også overrasket over opplysningen om at tidligere telenor-sjef Tormod Hermansen var ansatt i AAD en dag i uken.

Det som ikke var kjent tidligere, var at disse medarbeiderne hadde fått særlig gode betingelser for å jobbe i AAD, og at flere av dem hadde sluttet kun etter kort tid, fordi de ikke fant seg til rette i byråkratiet.

Victor Norman var den som sterkest hadde tatt til orde for slanking av offentlig sektor. At han da samtidig rekrutterte folk til stillinger som ikke var utlyst ledige til høye lønninger og gode betingelser, ble en kontrast vi ønsket å belyse.

Dette dreide seg om følgende personer:

Tidligere informasjonssjef ved Handelshøyskolen i Bergen, Torny Aarbakke, professor ved Handelshøyskolen i Bergen, Tom Colbjørnsen, tidligere Telenor-sjef Tormod Hermansen og advokat Thorbjørn Overholt.

Alle personene ble kontaktet, og bidro åpent med opplysninger. Gjennom personalavdelingen i AAD fikk vi innsyn i ansettelsesavtalene deres.

Saken ble publisert 21. desember 2003.

(se vedlegg)

3.7 Ressursbruk

I hovedsak var det de tre reporterne Eirik Mosveen, Elisabeth Skarsbø Moen og Rolf Sønsteli, som også er fungerende nestleder ved Samfunnsavdelingen i VG, som arbeidet med saken.

Vi arbeidet 11 dager fra første informasjon til første publisering av den første saken. Deretter var vi tre opptatt med saken både på dagtid, kveldstid og i helger til og med midten av desember.

Det intensive arbeidet med Norman-saken pågikk fra 23. oktober til og med 20. desember.

Som nevnt tidligere ble også resten av staben i politisk gruppe koblet på for å ta oppfølginger av reaksjoner når det var nødvendig.

Avisledelsen ved sjefredaktør Bernt Olufsen, nyhetsredaktør Hans Christian Vadseth, redaksjonsjef Jan-Erik Lauré og fungerende leder for Samfunnsavdelingen Bjørn Haugan, var også tett på saken hele veien.

4. Konsekvenser

Pressekonferansen.

5. november 2003 kalte Victor D. Norman inn til pressekonferanse for å redgjøre for sitt syn på det VG hadde avdekket i sin første sak 4. november 2003.

I konferansen bekreftet han at VGs tall var riktige, ved å legge frem en sammenstilling av den dokumentasjonen vi hadde hentet ut fra AAD.

Der han tidligere hadde svart på VGs spørsmål og forsvart pengebruken, innkjøpet av piano og CD-spillere, gjorde han nå full retrett:

*Pianoet var levert tilbake til departementet.

*CD-spillere var tatt ut av hans pendlerleilighet og sto nå i departementet.

*Han ville tilbakebetale alt som overskjøt statens satser i forbruk på middager på fine restauranter, i følge ham rundt 13.000 kroner.

Han mente overforbruket ikke var større, og hadde kommet fram til det tallet ved å definere alle middager han hadde hatt som "spesielle tilfeller". Dette var nedfelt i et notat som ble holdt hemmelig for mediene.

Som øverste leder av AAD var Norman i den posisjon at han også var forvalter av og tolker av regelverket for representasjon og bevertning. Dette gjorde arbeidet med denne saken veldig spesielt, noe vi kommer tilbake til under pkt. 5. Spesielle erfaringer i rapporten.

*Han beklaget at han hadde brutt reglene, etter at han først forklarte handlingene med at "jeg må være meg" og med at en statsråd "ikke er en del av staten, men en påbygging på staten".

Pressekonferansen ble hovedoppslag i alle nyhetssendingene utover ettermiddagen og kvelden.

Statsministeren lover gjennomgang av regelverket, praksis og kontrollrutiner for representasjon og bevertning.

Som følge av VGs sak, ble Normans bruk av midler til representasjon og utstyr sak i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite.

Komiteen sendte følgende brev til Statsministeren, datert 11.11.2003:

"På bakgrunn av det omfang og den form disse disposisjonene hevdes å ha hatt, ber kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsministerens forståelse av regelverket slik det fremgår av Håndbok for politiske ledelse og Statens personalhåndbok."

(Brevet vedlagt)

I svarbrevet til komiteen, datert 20.11.2003, skriver Statsminister Kjell Magne Bondevik:
"Jeg (...) har registrert at det kan være noe uklarhet i hvordan regelverket har vært fortolket. Jeg vil derfor sørge for at det blir tatt et initiativ til en gjennomgang av regelverk, praksis og kontrollrutiner på området".

(Brevet vedlagt)

Victor D. Norman har fått kraftig refs fra Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomite. Det er ikke deres oppgave å revidere AADs regnskaper, men i brev til statsministeren datert 20. november 2003, skriver komiteen:

"En oversikt over representasjons- og bevertningsutgifter som statsråd Norman har belastet statskassen med kan tyde på at et betydelig antall av disse verken omfattes av reglene for representasjon eller bevertning".

Komiteen har bedt statsministeren om å etablere fremtidige kontrollrutiner og bedt om å bli orientert om arbeidet med disse. Komiteen har sagt at den forventer en rask oppfølging. I følge telefonsamtale med informasjonssjef, Lisa Bang, i AAD den 23. januar i år, arbeides det fortsatt med å gjennomgå regelverket, men arbeidet er ikke avsluttet.

(Brevet vedlagt)

Riksrevisjonens årsrevisjon av AADs regnskap.

Riksrevisjonen holder nå på med årsrevisjonen av AADs regnskaper, og dette vil være avsluttet 1. juli.

I følge VGs informasjoner blir Norman-saken et tema for Riksrevisjonen i denne forbindelse.

AAD erklært inhabil.

Som følge av VGs sak 6. november, rettet departementsråd Scheel og rådgiver Høviskeland i AAD en forespørsel til Justisdepartementet om AADs habilitet da de foreslo Meyer som kandidat til styreplass i Forskningsrådets divisjonsstyrer.

Justisdepartementet gjorde en habilitetsvurdering av AAD, og slo fast at AAD var inhabil da de foreslo Meyer.

Dette er det beste eksempelet på at et kjærlighetsforhold i toppledelsen av et departement ikke tilhører "privatlivets fred".

Saken viser nettopp hvilke konsekvenser det får for et helt departement og dets byråkrater når et statsrådens kjærlighetsforhold holdes skult for embetsverket.

Varslede kutt i AADs budsjett.

Et flertall på Stortinget, bestående av SV, Ap og Frp har varslet at Norman får kutt i sine budsjetter, som følge av pengebruken.

5. Spesielle erfaringer.

Arven etter Tønne-saken.

Norman-saken er den første store avsløringen knyttet til en kjent politikers økonomiske disposisjoner, siden Tønne-saken.

Det har gitt spesielle utfordringer og erfaringer det er nyttig å ta med seg videre.

Da Victor D. Norman holdt sin mye omtalte andre pressekonferanse om saken, den 21. november, ble pressen møtt av to av Kjell Magne Bondeviks nærmeste medarbeidere, som ville minne oss om Tønne-saken.

De mente pressen måtte ha Tønne-saken i bakhodet i den videre dekningen av Norman-saken.

Vi mente dette var så spesielt, at vi valgte å offentliggjøre advarslene fra Bondeviks medarbeidere, men nevnte ikke Tønnes navn av hensyn til familien og vennene hans.

Som vist i metode-rapporten har VG som redaksjon nettopp hatt Tønne-saken i tankene fra dag *en* i dekningen av Norman-saken.

Blant annet fikk dette følger for dimensjoneringen av saken.

Spørsmålet er om det politiske miljøet har lært like mye.

En av konklusjonene til utvalget som vurderte Tønne-saken var at det politiske miljøet måtte ta selvkritikk for ikke å ha vært observante nok når det gjaldt Tønnes mentale tilstand og hvordan han taklet presset. Det ble etterlyst et støtteapparat, ett nettverk som kunne lese signaler.

Bondeviks medarbeidere mente altså at det var slike signaler knyttet til Norman, men burde da deres advarsler vært rettet mot pressen, eller burde de heller ha sett på hvordan de selv agerte?

Mente Bondeviks medarbeider at det var en risiko for seg selv?

I så fall: hvorfor tok de ikke konsekvensene av det?

Et svar kan være at de ikke så slik signaler, men at Tønne-saken er blitt et viktig maktmiddel som brukes av det politiske miljøet og næringslivet for å ”skremme pressen på plass”.

Som journalister i arbeidet med Norman-saken, er det nettopp slik vi har opplevd situasjonen for norsk presse.

Døgnåpen forvaltning.

I perioder av Norman-saken har de tre reporterne arbeidet til ulike tider på døgnet, fordi vaktplanen i VG var slik, og i andre tilfeller fordi det var fornuftig for saken.

I den sammenheng har vi fått erfare fordelene ved den digitale hverdagen.

Vi har for eksempel kunnet sende av gårde bestillinger på epost til byråkratiet på kvelds- og nattetid. På den måten har dokumenter vært i vår innboks idet vi var på jobb litt utpå formiddagen. Dermed har ikke tid gått til spille.

Både det at byråkratiet er mer vant til å jobbe på denne måten, og det faktum at de fleste departementer nå har dokumenter liggende digitalt, som gjør dette så langt mer effektivt enn det var tidligere.

Mulighet for å korrigere fremstillingen under veis.

For å ha best mulig dokumentasjon, ventet vi seks dager fra vi konfronterte Norman med de første funnene til vi publiserte saken.

Dette ga AAD og Norman mulighet til å korrigere svarene sine.

Det gjorde også Norman.

Han gikk fra først å forsvare alt han hadde gjort, til å ta forbehold om at ”dersom han hadde gått ut over regelverket ville han beklage det”.

i løste dette med å opplyse i artikkelen om at det nettopp hadde gått tid mellom intervjuet og publisering i artikkelen, og brakte begge svarene til leseren.

Å kontrollere kontrolløren.

En stor utfordring i Norman-saken var at det var den vi kontrollerte, Norman, som også hadde ansvaret for å tolke regelverket.

Når vi skulle støtte oss på øverste autoritet på regelverket, måtte vi dermed henvende oss til Normans egne underordnede. De ville selvsagt ikke stille sin sjef og seg selv i dårlig lys. Det førte til mange vage svar, og det førte til at departementet fant nye ”tolkninger” under veis.

For å komme fram til at Norman bare skulle betale tilbake rundt 13.000 kroner som følge av VGs avsløringer, ble blant annet alle middagene han hadde hatt gjort om til ”spesielle anledninger” i *etterkant* av at de var holdt. Dermed kunne han bruke 880 som maksimumsgrense. Dersom dette ikke var blitt gjort, måtte Norman ha forholdt seg til lang lavere maksimumsgrenser. Denne fortolkningen ble gjort av embetsverket i et notat som først ble hemmeligholdt. Da VG skrev om hemmeligholdet, ble notatet offentliggjort.

Ved å komme opp med ”spesielle anledninger” kunne AAD avfeie de fleste problemstillinger i Norman-saken (som vist overfor i Diett-saken).

Problemet med å forholde seg til AAD ble etter hvert at vi i så fall måtte gi en annen tolkning av regelverket, og det er ikke VGs jobb i samfunnet. Vi skal avdekke klare brudd på regelverket

Det interessante spørsmålet til AADs tolkning er selvsagt: Hva gjør en anledning spesiell når *alle* er spesielle?

Det gjenstår å se om Riksrevisjonen eller Statsministerens kontor i sitt videre arbeid overfor Stortinget griper fatt i denne problemstillingen.

6. Vedlegg

1. Sakene publisert i VG.
2. Brev fra Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomite til statsminister Kjell Magne Bondevik av 11. november 2003.
3. Brev fra statsminister Kjell Magne Bondevik til Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomite av 20. november 2003.
4. Brev fra Stortingets Kontroll- og konstitusjonskomite til statsminister Kjell Magne Bondevik av 20. november 2003.
5. Brev fra Justisdepartementet til AAD av 11. november 2003.

Oslo, 20. januar 2004-01-23

Elisabeth Skarsbø Moen/s/

Rolf Sønsteli/s/

Eirik Mosveen/s/

